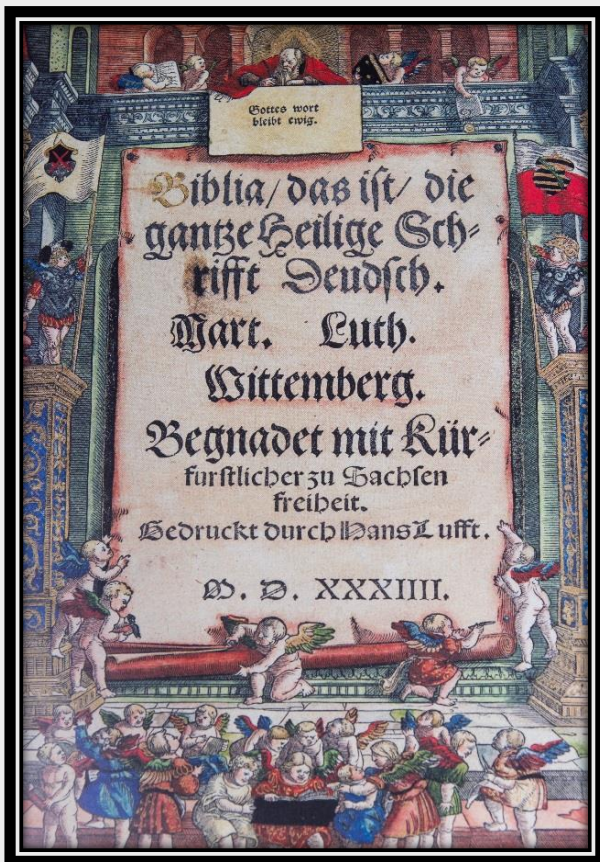

Luther Márton és a német nyelvű Biblia

Luther Márton (1483–1546) a reformáció szellemi atyja. Ágoston-rendi szerzetesként lett teológus és professzor a wittenbergi egyetemen, ahol 1517. október 31-én a vártemplom kapujára kitűzött 95 pontjában kritikát fogalmazott meg az egyház visszaéléseivel és teológiai tévedéseivel szemben. Bölcs Frigyes választófejedelem parancsára Luthert elrabolták, amikor a wormszi birodalmi gyűlésről hazafelé tartott. Wartburg várába vitték, ahol álnéven élt, és itt kezdett az Újszövetség fordításához, amely 1522-ben meg is jelent. Az Ószövetség fordítása 1534-ben készült el. Luther német Bibliája új lendületet adott a nemzeti nyelvű Biblia-fordításoknak, és népszerűségével egyetlen könyv sem vetekedhetett. A könyvnyomtatás feltalálásának köszönhetően Luther Bibliája gyorsan elterjedt, s mintájává vált a többi nemzeti nyelvű fordításnak is.

Luther 1534-ben megjelent első teljes, német nyelvű Bibliája több szempontból is különleges. Három részre osztható, melyek mindegyikét kisebb bevezetővel látta el. Az első rész tartalmazza az Ószövetséget, a második az apokrif iratokat, melyekkel kapcsolatban Luther megjegyzi, hogy ezeknek az iratoknak az olvasása hasznos lehet, de nem részei a Szentírásnak. A harmadik rész pedig az Újszövetség. A bibliai könyvek sorrendje megegyezik a ma ismert sorrenddel, az egyes könyvekhez lapszéli jegyzetek is tartoznak.

Luther Bibliájának legszembetűnőbb különlegessége a kivitele: számos színes ábrát és iniciálét tartalmaz. A képek nem utólag festett ábrázolások, hanem metszetek, így minden elkészült példányban ugyanúgy jelen vannak. Először feketén nyomtatták a metszeteket, amelyeket egy külön erre a feladatra alkalmazott munkatárs utólag – mint ma egy kifestőkönyvet –, ecsettel kifestett. Az ábrákon bibliai személyek és történetek elevenednek meg, sokszor keményen szókimondó és az akkori katolikus egyházat bíráló módon. Jelenések könyvének ábrázolásai az egyházat sárkányként, tiarás fenevadként jelenítik meg (Jelenések könyve 13–20. fejezet).

A Luther-Biblia képei komoly történelmi és teológiai ismeretekről tesznek bizonyosságot. A Dániel könyvéhez készült illusztrációk pontosan mutatják be a próféciákban megjelenő, egymást követő világbirodalmakat. Sajnos ezekről a legtöbb keresztény soha nem hall, holott még a mi vizsolyi Bibliánkban is fejezetet szentel nekik Károli Gáspár, hogy ezeket az információkat megossza az olvasókkal.

Az 1534-est követő újabb kiadások már nem színesek. Bizonyára hatalmas pluszmunkát és költséget igényelt egy ilyen magas színvonalú, művészi igényességű, közel hat kilogrammos könyv kinyomtatása, így a későbbi

kötetek egyre kisebbek és egyszerűbbek lettek. A lefordított szöveg hatása azonban máig felmérhetetlen. Isten tudja csak, hány emberi élet vált jobbá, őszintébbé a Luther-Biblia olvasása nyomán.

Grabarits Ágnes